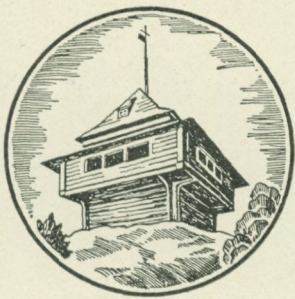

**NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK 1941**

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS

OCH SKANSENS ÅRSBOK

1941

Redaktion:

ANDREAS LINDBLOM · GÖSTA BERG · SIGFRID SVENSSON

Omslaget: Kronprinsen och prins Gustaf Adolf på Skansen vid defileringen under "Det frivilliga försvars dag" den 15 september 1940. Foto Dagens Nyheter.

Tryckt hos

Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1941

"DEN SPELANDE HAREN" ELLER
"KUNG DAVID MED HARPAN"

Nordiska museet fick 1940 som gåva av framlidne överintendenten John Böttigers stärbhus mottaga ett dubbelvävstäcke från Bohuslän, varav en detalj avbildas här. Täcket är daterat 1809. Det är särskilt den harpospelande djurfiguren, som tilldrar sig uppmärksamhet, och överskriften ovan upptar de två i Bohuslän upptecknade benämningarna. Ingendera avslöjar tyvärr någonting säkert om varifrån och när bilden översatts för textilt bruk. Men båda ha något att säga om de källor, man har att räkna med för folkkonsten.

Den spelande haren måste höra hemma inom någon av de djurfabler, som voro så populära bland menige man under hela medeltiden och som med bitande satir karakteriserade människornas handel ochandel genom att låta djuren uppträda i mänskliga roller. Inte minst i svenska bevarade medeltida kyrkmålningar och handskrivna lagtexter få de i lättfattligt bildspråk åskådliggöra fåfängligheten och dårskapen. I tillgängliga uppteckningar finnes visserligen icke någon musicerande hare, men väl omtalas rävar och åsnor och andra djur med öron nog långa att kunna tänkas ha stått modell för den bohuslänska haren.

Instrumentet är trots den summariska teckningen fullt igenkännligt som den typiska irländsk-anglosachsiska trekantsharpan, som under tidig medeltid från de brittiska öarna spred sig till det övriga Europa. I Sverige finns den avbildad redan på 1200-talet skuren i trä på en dopfunt från Lockne kyrka i Jämtland. Där är det Gunnar i ormgruppen, som genom att spela sin harpa söver ormarna och söker tillkalla hjälp. I senare avbildningar, alltifrån en kalkmålning från 1300-talet i S. Råda kyrka i Värmland ända fram till en dalmålning gjord på 1840-talet av Ol Hans Olof Jonsson i Rättvik, i Skansens Delsbogård, är det psalmisten David, som trakterar instrumentet. Det är väl likheten med dessa senare bilder med instrument av samma form och figuren i vänstervänd profil, som givit den spelande haren dess andra smeknamn.

Elisabeth Strömberg.

